

Jaarverslag Stichting Meldpunt Misbruik in kerkelijke relaties

2017

INHOUD

PAGINA

1. Van het bestuur	2
2. Doorbraak in erkenning?	4
3. Wat heeft het Meldpunt bereikt?	5
4. Het Meldpunt en de media	6
5. De cijfers spreken	7
6. Toekomstplannen	7
7. Financieel overzicht	8

Stichting Meldpunt Misbruik in Kerkelijke Relaties is een initiatief van de Christelijke Gereformeerde Kerken, de Gereformeerde Kerken vrijgemaakt, de Nederlands Gereformeerde Kerken, de Hersteld Hervormde Kerk en de voortgezette Gereformeerde Kerken in Nederland.

Contactgegevens:

I: www.meldpuntmisbruik.nl

E: info@meldpuntmisbruik.nl

M: Vertrouwenspersoon: 06 81 08 01 17

Communicatie & preventie: 06 20 05 44 52

1. Van het bestuur

Hierbij ontvangt u het verslag van de Stichting Meldpunt Misbruik in Kerkelijke Relaties over 2017.

Onze visie en doelstelling

Ons beeld van de kerk is een plaats waar het goed leven en groeien is, een schuilplaats die veiligheid en liefde biedt aan alle mensen, jong en oud. In een veilige kerk is geen plaats voor seksueel misbruik. Wij voelen ons geroepen ervoor te zorgen dat onze kerk een 'veilig huis' wordt, is en blijft. Onze doelstelling is dat seksueel misbruik stopt en dat, als het toch gebeurt, het bespreekbaar is en adequaat wordt aangepakt. Werken aan preventie is hierbij van cruciaal belang.

Groei

Het Meldpunt Misbruik krijgt steeds grotere bekendheid in kerkelijke kringen. We zien een toename van het aantal interne vertrouwenspersonen (IVP-ers) en er nemen steeds meer mensen deel aan de cursus voor IVP-ers, ook vanuit andere dan bij het Meldpunt aangesloten kerken. Daarbij neemt het aantal kerken dat bezig is met het invoeren van het Stappenplan Veilig Jeugdwerk toe. Dat stemt ons tot dankbaarheid.

Het jaar 2017 kenmerkte zich door groei op diverse gebieden, maar vooral door een flinke toename van adviesvragen o.a. door de maatschappelijke discussie naar aanleiding van #MeToo. Dit debat draagt bij aan de algemene bewustwording op dit gebied en wij hopen dat de bewustwording en aandacht in de toekomst verder zal toenemen. De medewerkers van het Meldpunt hebben hier een groot aantal uren aan besteed. Het bestuur constateert tevens dat de toename van werkzaamheden voor een deel is toe te schrijven aan hulpvragen van slachtoffers van seksueel misbruik waarbij geen kerkelijke functionaris betrokken is. U ziet dat terug in de cijfers. Deze ontwikkeling heeft de aandacht van het bestuur.

Medewerkers Meldpunt

Als bestuur hebben we grote waardering voor onze medewerkers, voor hun grote inzet, zorgvuldigheid, flexibiliteit en professionaliteit. De vertrouwenspersoon van het Meldpunt is mevrouw C. de Ruyter. Zij begeleidt slachtoffers en adviseert kerken en interne vertrouwenspersonen. Daarnaast verzorgt zij gastlessen bij verschillende opleidingen. Mevrouw I. van Dongen is coördinator en communicatieadviseur. Op haar is vaak een beroep gedaan in verband met de invoering van Veilig Jeugdwerk en contacten met de media. Daarbij is zij ook in 2017 een zeer kundige gesprekspartner in contacten met andere kerkgenootschappen gebleken. Mevrouw De Ruyter en mevrouw Van Dongen zijn op elkaar ingespeeld en vullen elkaar goed aan. Onze dank gaat uit naar onze vaste vervanger, mevrouw G. Kooij. Alle genoemde medewerkers geven een aantal maal per jaar een cursus aan IVP-ers. We hopen dat het Meldpunt nog lang van hun diensten gebruik zal kunnen en mogen maken en we bidden onze God of Hij medewerkers en bestuur kracht, zegen en gezondheid wil geven bij hun werk.

Bestuurssamenstelling

In het bestuur zijn de vijf kerken vertegenwoordigd. Ds. S.W. de Boer is voorzitter. Hij vertegenwoordigt de Gereformeerde Kerken vrijgemaakt. De heer W. Vrijmoeth, penningmeester, vertegenwoordigt de Nederlands Gereformeerde Kerken. Mevrouw S. Rustenburg-van de Poppe was secretaris tot 15 december 2017. Mevrouw A. van Dijk-Toorman heeft haar opgevolgd. Zij zit namens de Christelijke Gereformeerde Kerken in het bestuur. Vanuit de Hersteld Hervormde Kerk is ds. R.W. Mulder toegetreden als bestuurslid en vanuit de voortgezette Gereformeerde Kerken in Nederland ds. A. van Harten-Tip.

Bestuursvergaderingen

Het bestuur vergadert eenmaal per kwartaal. Tijdens de bestuursvergaderingen zijn ook beide

medewerkers aanwezig, die net als de bestuursleden agendapunten kunnen inbrengen. Daarnaast komen de bestuursleden eenmaal per twee jaar bij elkaar om het beleid te evalueren en zo nodig nieuw beleid te maken. Eenmaal per 1½ jaar wordt met de medewerkers een functioneringsgesprek gehouden. De financiële verantwoording van het jaar 2017 is opgenomen in het hoofdstuk Financieel overzicht.

Het bestuur.

2. Doorbraak in erkenning?

De maatschappelijke discussie over misbruik en grensoverschrijdend gedrag, die zijn startpunt vond in de #Metoo heeft ook effect op het aantal meldingen en adviesvragen bij het Meldpunt. In 2017 steeg het aantal meldingen en adviesvragen ten opzichte van 2016 van 81 naar 101, dat is een toename van 25%. De media aandacht voor misbruik situaties in de kerk heeft kerken ook meer alert gemaakt. De aandacht voor preventie nam hierdoor toe, het aantal vertrouwenspersonen groeide in 2017 van 357 naar 462 personen die in de kerken een aanstelling hebben gekregen. Meer cijfers leest u in de paragraaf 'De cijfers spreken', op pagina 7.

Wat heeft de maatschappelijke discussie opgeleverd?

Naast een toename van het aantal meldingen en adviesvragen zien wij een bredere erkenning voor de schadelijke gevolgen voor slachtoffers van misbruik. De stem van slachtoffers krijgt meer ruimte en meldingen worden serieuzer genomen. Het daderbeleid krijgt meer aandacht en in het als vanzelfsprekend accepteren dat slachtoffers de kerk via de achterdeur verlaten lijkt een kentering te komen. We formuleren het voorzichtig en dat is niet voor niets. Nog steeds staan slachtoffers in veel gevallen op achterstand. Wij blijven pleiten voor zorgvuldige routes richting melding, klacht en een juiste afhandeling hiervan. Ook als dat betekent dat de dader de toegang tot de kerk (tijdelijk) ontzegd moet worden om ruimte aan het slachtoffer te geven.

#Metoo en #Mechurch

Met de maatschappelijke discussie via #Metoo ontstond ook de #Mechurch. Terecht, ook in de kerk zijn vrouwen (en ook mannen!) niet altijd veilig. En dat is ernstig genoeg. Als er ergens een plaats zou moeten zijn waar je je veilig moet weten dan is het wel in de kerk. Geen kerk kan zich dus meer onttrekken aan het zetten van stappen op het gebied van preventie en Veilig Jeugdwerk.

De schaduwzijde van toenemende openheid

De openheid over misbruik heeft ook een schaduwzijde. De openhartige, gedetailleerde verhalen van slachtoffers in de media roepen ook vragen op: hoe gaan we met de kwetsbaarheid van deze slachtoffers om? Maar ook: hoe gaan we met de aangeklaagden om? Hoe voorkomen we schade door onterechte hetzes? De openheid kan voor sommige slachtoffers een stimulans zijn om ook te melden, tegelijk kan het slachtoffers juist ervan weerhouden uit angst voor alles wat een melding los kan maken.

#Metoo vraagt met name aandacht voor misbruik van vrouwen. Dit kan stigmatiserend werken: vrouwen zijn slachtoffer, mannen zijn dader. Mannen kunnen ook slachtoffer zijn van zowel vrouwen als mannen. Zo nam een man contact op om daar aandacht voor te vragen bij het Meldpunt. Hij was zelf slachtoffer van jarenlang misbruik door zijn moeder. Ook deze slachtoffers zijn van harte welkom bij het Meldpunt.

3. Wat heeft het Meldpunt bereikt?

We zijn dankbaar dat in 2017:

- slachtoffers en / of hun omgeving het Meldpunt hebben ingeschakeld voor steun en advies;
- zestien kerkenraden een beroep konden doen op gemeentebegeleiders;
- het aantal vertrouwenspersonen in de kerken is gegroeid van 357 naar 468;
- tienmaal de cursus aan in totaal ruim 100 vertrouwenspersonen is gegeven;
- de jaarlijkse toerustingdag voor interne vertrouwenspersonen bezocht is door ruim 150 personen en met een 8,3 is beoordeeld;
- contacten onderhouden zijn met de kerkelijke meldpunten van de Protestantse kerken in Nederland e.a., de SGL, voornamelijk van Evangelische Gemeenten, het Meldpunt van de Rooms Katholieke kerken en het Reformatorisch Meldpunt;
- gastles is gegeven aan de TU in Kampen;
- diverse voorlichtingsavonden zijn gegeven;
- aandacht in de media is geweest voor de ernstige gevolgen van misbruik.

Advies en ondersteuning slachtoffers

Het Meldpunt is in de eerste plaats voor slachtoffers van seksueel misbruik waarbij een kerkelijke functionaris betrokken is. Het Meldpunt begeleidt slachtoffers bij het maken van een keus om het misbruik te melden, een klacht in te dienen of naar de politie te gaan. In toenemende mate wordt het Meldpunt benaderd voor advies rondom situaties van seksueel misbruik in andere relaties. Vaak gaat het dan om situaties van incest of misbruik in een kerkelijke gemeente. De impact van misbruik en de dynamiek die kan ontstaan in de gemeente als het misbruik bekend wordt, is vergelijkbaar met misbruik waarbij een kerkelijke functionaris is betrokken. Ook in dergelijke situaties bieden wij advies en ondersteuning.

Advies en ondersteuning kerken

Kerken krijgen meer oog voor de complexiteit van seksueel misbruik. De behoefte aan advies neemt toe. Dat blijkt ook duidelijk uit de cijfers, zie 'De cijfers spreken' op pagina 7. Regelmatig geeft het Meldpunt ook advies aan kerkenraden op het gebied van nazorg en herstel. Dader en slachtoffer bevinden zich vaak in dezelfde kerkelijke gemeente. Dit stelt de kerkenraad voor bijzondere dilemma's die ingewikkeld kunnen zijn.

Ondersteuning door gemeentebegeleiding

Als seksueel misbruik door een kerkelijk functionaris bekend wordt, komt een gemeente meestal in een bijzonder complexe situatie terecht. Het Meldpunt adviseert vaak al bij een eerste contact met een kerkelijke gemeente om spoedig een gemeentebegeleider aan te trekken. Wanneer dat ook gebeurt dan is de gemeentebegeleider er snel bij om te helpen de zaken te ordenen en in regie te brengen. De gemeentebegeleider verstrekt informatie en geeft advies hoe te handelen. Hij begeleidt vaak de regiegroep met name in de eerste fase. Zodra de regiegroep goed functioneert, trekt de gemeentebegeleider zich terug en blijft ter consultatie beschikbaar. Een gemeentebegeleider werkt onder verantwoordelijkheid van de kerkenraad die om de ondersteuning heeft verzocht.

In 2017 hebben zestien gemeenten ondersteuning ontvangen van één van de bij het Meldpunt aangesloten gemeentebegeleiders. Begeleiding kan zich beperken tot enkele telefonische en/of e-mail contacten. Andere gemeenten verlangen een langduriger begeleiding, soms langer dan een half jaar.

Interne Vertrouwenspersonen

Het aantal vertrouwenspersonen dat in de kerken actief is, blijft een stijgende lijn vertonen. We hebben 468 personen geregistreerd die in de kerken de functie van vertrouwenspersoon vervullen.

Dat is een toename van ruim 100 vertrouwenspersonen, vergeleken met 2016. Naast eerste aanspreekpunt hebben zij een belangrijke rol bij preventieactiviteiten waaronder de implementatie van het Stappenplan Veilig Jeugdwerk.

Scholing en toerusting

Wij bieden vertrouwenspersonen scholing aan door middel van een cursus van vier dagdelen. In 2017 hebben wij tienmaal de cursus gegeven aan ruim 100 vertrouwenspersonen. In deze cursus rusten wij vertrouwenspersonen toe op het gebied van kennis over seksueel misbruik en de gevolgen hiervan, het opzetten van een netwerk voor intervisie, persoonlijke vaardigheden en de aanpak van preventie-activiteiten.

Elk jaar organiseren wij voor vertrouwenspersonen een toerustingsdag. In 2017 was het thema: 'Aandacht voor het slachtoffer'. We hebben ruimte gegeven aan voormalige slachtoffers om hun verhaal te doen. Dat gebeurde in één van onze workshops en ook door middel van een fotopresentatie van slachtoffers.

De toerustingsdagen voorzien in een behoefte aan scholing en toerusting van vertrouwenspersonen.

4. Het Meldpunt en de media

Op diverse momenten en via verschillende kanalen neemt het Meldpunt ruimte in de media in.

In maart 2017 besteden zowel het Nederlands Dagblad als het Reformatorisch Dagblad aandacht aan het bezoek van het Meldpunt aan de synode van de Gereformeerde Kerken (v).

Rondom de maatschappelijke aandacht voor #Metoo levert het Meldpunt een opiniebijdrage aan in het Nederlands Dagblad. Onder de titel 'Ook in de kerk zijn vrouwen niet altijd veilig' vragen wij blijvende aandacht voor een veilige omgeving *'waar je grenzen aan mag geven, je grenzen gerespecteerd worden en onveilige situaties kunnen worden gemeld. En, waar met zo'n melding iets gedaan wordt. (...) 'De cijfers van het Meldpunt tonen aan dat het ook in de kerk niet altijd veilig is. 'Een initiatief als #Metoo wordt je dan zomaar in de schoot geworpen. Pak het moment aan en maak van veiligheid een issue, ook in de kerk.'*

Rondom de jaarlijkse toerustingsdag voor vertrouwenspersonen is er media aandacht in het Nederlands Dagblad en het Reformatorisch Dagblad.

Op Groot Nieuwsradio wordt bij de terugblik op het nieuws uit 2017 het Meldpunt Misbruik geïnterviewd over het effect van de #Metoo campagne.

Het belang van openheid

We zijn er van overtuigd dat openheid en transparantie in de media, de kerken, en andere maatschappelijke instellingen een wapen is tegen seksueel misbruik. Kwaad moet aan het licht komen en ook als kwaad benoemd worden. Tegelijk vragen we respect voor het kwetsbare verhaal van het individuele slachtoffer.

5. De cijfers spreken

Uit het overzicht blijkt dat in 2017 het aantal meldingen en adviesvragen fors is gestegen.

	Klacht	Melding	Signaal	Advies	Totaal
2013	1	7	5	31	44
2014	0	10	0	29	39
2015	0	8	3	42	53
2016	0	10	7	62	79
2017	3	11	6	81	101

Algemeen

Seksueel misbruik is een 'paraplubegrip' voor verschillende vormen van ongewenst seksueel contact. Het kan daarbij gaan om aanrakingen, seksueel geweld, seksuele intimidatie, aanranding, verkrachting, maar ook om seksueel getinte berichtjes via social media, app of e-mails (sexting). Seksueel misbruik gaat over alle vormen van seksuele grensoverschrijding. Wij registreren, onafhankelijk van de ernst, de aard en de omvang van de seksuele grensoverschrijding, in vier categorieën: klacht, melding, signaal en advies.

Verklaring van de categorieën:

Klacht: een klager dient een klacht in bij de klachtencommissie.

Melding: er wordt misbruik gemeld waarbij een kerkelijke functionaris als aangeklaagde is betrokken.

Signaal: er is sprake van een situatie die mogelijk gevaar op kan leveren voor de veiligheid in de gemeente. Er zijn geen feiten die duiden op misbruik.

Advies: Er is sprake van misbruik waar geen kerkelijk functionaris als aangeklaagde is betrokken maar dat wel plaats vindt (heeft gevonden) in de kerkelijke context, b.v. incest in een gezin dat lid is van een gemeente, grensoverschrijdend gedrag tussen gemeenteleden. Ook kan het een doorverwijzing betreffen naar hulpverleningsorganisaties.

Ontwikkelingen

De cijfers spreken voor zich. Niet alleen het aantal adviesvragen neemt toe, in de inhoud van de adviesvragen is ook een ontwikkeling waar te nemen. In 2017 werd 14 maal advies gegeven rondom situaties van incest. In zeven situaties is het Meldpunt betrokken bij de terugkeer in de gemeente van een dader na een justitiële veroordeling vanwege seksueel misbruik.

6. Toekomstplannen

"Er is jou, mens, gezegd wat goed is, je weet wat de HEER van je wil: niets anders dan recht te doen, trouw te betrachten en nederig de weg te gaan van je God."

Deze bekende tekst uit Micha 6:8 bemoedigt ons om ook in 2018 op te blijven komen voor slachtoffers van misbruik. Door op te roepen recht te doen, trouw te betrachten en nederig de weg van onze God te gaan. Recht doen door in de eerste plaats te erkennen dat er onrecht heeft plaatsgevonden. Door spijt te betuigen en daar consequenties aan te verbinden. Vooral dat laatste blijkt in de praktijk nog niet zo eenvoudig. In het Oude Testament waren spijt en schuld zichtbaar in symbolen: vasten, de mantel scheuren en as op het hoofd strooien.

Spijt moet blijken. Mooie woorden, hoe gemeend ook, zijn niet genoeg. Het slachtoffer heeft een schuldbekentenis en de daarbij behorende uitingen van spijt van de dader nodig. Dit betekent dat een dader ruimte moet geven aan het slachtoffer, ook al kost het hem / haar de eigen vertrouwde

plek of functie in de gemeente. Meestal onderneemt de dader niet zelf stappen in het betuigen van spijt. En ook in de gemeente stuit dat nogal eens op weerstand, met een beroep op genade en vergeving. Zijn christenen beter geoefend in vergeving en genade dan in spijt en schuld?

Om te kunnen leven van genade is oefening in schuld erkennen en spijt betuigen nodig. Niet alleen richting God maar ook naar elkaar. Dit kan een mooie uitdaging zijn voor de komende tijd. Zo kunnen we met elkaar opnieuw leren nederig de weg te gaan van onze goede God.

7. Financieel overzicht 2016

<u>Kosten</u>		<u>Baten</u>	
Medewerkers	€ 54.865,03	Bijdrage CGK	€ 10.516,00
Onkostendeclaratie medewerkers	€ 757,92	Bijdrage NGK	€ 4.601,00
Bestuurs- en administratiekosten	€ 3.442,20	Bijdrage GKv	€ 17.746,00
Cursussen en toerustingdagen	€ 3.811,72	Bijdrage HHK	€ 5.833,00
Bankkosten	€ 130,55	Bijdrage vGKN	€ 285,00
Communicatie	€ 914,76	Cursussen e.d.	€ 33.385,00
		Gift	€ 1.000,00
Overschot 2017	€ 9.443,82		
Totaal	€ 73.366,00		€ 73.366,00
Het vermogen op 1 januari 2017 bedroeg		€ 9.108,74	
Overschot 2017		€ 9.443,82	
Vermogen 31 december 2017		€ 18.552,56	